

Nowak, Gabriela

Niepogoda nie robi różnicy w zdjęciach - o płockim fotografie Mieczysławie Zientarskim słów kilka

---

Nasze Korzenie 3, 42-46

2012

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych oraz w kolekcji mazowieckich czasopism regionalnych mazowsze.hist.pl.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

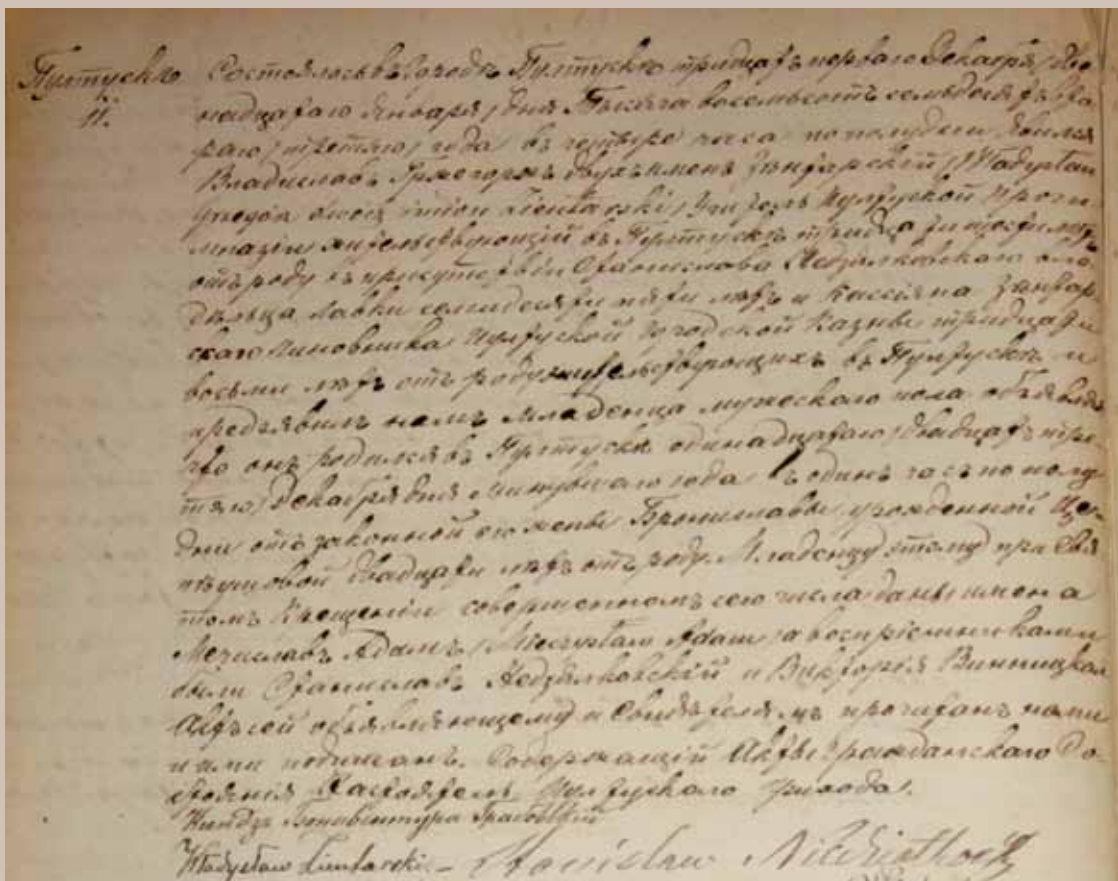
Niepogoda nie robi różnicy w zdjęciach

– o płockim fotografie Mieczysławie Zientarskim słów kilka

Mieczysław Adam Zientarski urodził się 23 grudnia 1872 roku w Pułtusku w guberni łomżyńskiej, w rodzinie inteligencji, z ojca Władysława i matki Anny Bronisławy z Ciepicuszów¹ (ryc. 1). Władysław Grzegorz Zientarski (1837-1878) był synem Grzegorza, nauczyciela śpiewu Szkoły Obwodowej Pułtuskiej i metrum muzyki oraz Ewy z Piątkowskich.² Podobnie jak ojciec Grzegorz, Władysław pracował jako nauczyciel śpiewu w pułtuskim Progimnazjum Męskim.³ Anna Bronisława Zientarska (1852-1907), córka Modesta i Emilii, pochodziła ze wsi Nowemiasto w powiecie płońskim. 15 marca 1871 roku na świat przyszedł pierwszy syn Zientarskich – Stanisław Longin.⁴ Wkrótce po narodzeniu Mieczysława rodzina Zientarskich przenieśli się do Płocka. Tu Władysław podjął pracę w swoim zawodzie w Gimnazjum Męskim.⁵ Zientarscy mieszkali w kamienicy przy ul. Dominikańskiej 6 (nr hip. 209¼), której właścicielem był Ignacy Gąsieccki.⁶ Ze związku Władysława i Anny, prócz Mieczysława i Stanisława, narodziły się trzy córki: Janina Stanisława, Stefania Władysława i Maria Walentyna.⁷ Najstarsza z córek Zientarskich wyszła za mąż w roku 1898 za Bolesława Romana Szymankiewicza – kupca, syna Jana i Teofili z Górnickich, Stefania Władysława – za urzędnika Płockiej Izby Skarbowej Wacława Mierzejewskiego, syna Nikodema i Wandy z Osmólskich (w 1903 r.).⁸

Sztuki wykonywania zdjęć Mieczysław Zientarski wyuczył się terminując w zakładzie fotograficznym Franciszka Pawłowskiego (1856-1922) przy ul. Kolegialnej 12 (nr hip. 287). Następnie podjął pracę w firmie siostry Pawłowskiego – Magdaleny Humięckiej (1860-1925) przy ul. Kolegialnej, naprzeciwko Hotelu Polskiego. W 1898 roku Mieczysław Zientarski otworzył zakład fotograficzny pod nazwą „Mieczysław Zientarski i S-ka” przy ul. Kolegialnej 12.⁹ Była to spółka z Magdaleną Grabowską (primo voto Humięcką). W drugiej połowie 1901 roku przeniósł firmę, wówczas już samodzielnie, do domu Seweryny Konwickiej przy ul. Dominikańskiej 1 (nr hip. 290), naprzeciwko placu Floriańskiego.¹⁰ Zakład był drewnianym pawilonem krytym blachą. Atelier specjalizowało się w wykonywaniu ręcznie barwionych fotografii różnych formatów (barwienie akwarelami, farbami olejnymi, kredkami) i fotografii na porcelanie do pomników.¹¹ W roku 1910 Zientarski podjął starania celem urządzenia nowej pracowni fotograficznej w nieruchomości ks. Andrzeja Stawskiego przy ulicy Warszawskiej 7.¹² Na początku lipca 1911 roku atelier pod nowym adresem zostało uroczystie poświęcone przez ks. M. Skupieńskiego. Na łamach prasy umieszczono na jego temat bardzo pozytywną opinię: [Zakład] mógłby należeć do pierwszorzędnych w Warszawie. Ozdobne wejście, piękne gabinety, wielka altana z różnemi upiększeniami – wszystko to świadczy,

1. Akt urodzenia Mieczysława Zientarskiego (ze zbiorów Archiwum Diecezjalnego w Płocku).

Darmowa wersja cyfrowa Naszych Korzeni

2. Odwrocie (rewers) kartonika fotografii z zakładu fotograficznego Mieczysława Zientarskiego i S-ki przy ul. Kollegialnej 12.

3. Odwrocie (rewers) kartonika fotografii z zakładu fotograficznego Mieczysława Zientarskiego przy ul. Dominikańskiej 1.

że właściciel zakładu zamierza rozwinąć go według najnowszego postępu sztuki fotograficznej [...]. Jako nowość zaznaczyć jeszcze można, że przy zakładzie ma być urządzony salon fryzjerski; słowem – urządzenie europejskie.¹³ W tym samym roku Zientarski otrzymał wyróżnienie za swoje prace podczas wystawy ruchomej polskiego przemysłu i rzemiosła, prezentowanej na statku Wawel.¹⁴ Według notki prasowej umieszczonej na łamach „Kuriera Płockiego” z 1 sierpnia 1918, zakład fotograficzny Zientarskiego, na który składały się dwie altany fotograficzne, dysponował nowoczesnym sprzętem, w tym obiektami pierwszorzędnymi firm.¹⁵ Oferował m.in. odtwarzanie uszkodzonych fotografii, wykonywanie zdjęć w różnych warunkach oświetleniowych (fotografie wieczorowe i nocne, w plenerze lub studio; fotografie wnętrz i pomieszczeń, np. podziemi, piwnic, salonów). Oferta zakładu obejmowała także wykonywanie fotografii do pozwoleń na broń palną, zdjęć do paszportów oraz prace w zakresie szklenia i oprawiania w ramy. Klienci zakładu mogli nabyć kopie starych fotografii w funkcjonującym przy nim archiwum. Studio fotograficzne otwarte było codziennie w godzinach 9-22. Filia zakładu Zientarskiego pod firmą „Konkurencja” funkcjonowała na rogu ulicy Bielskiej i Ostatniej w domu Jana Kłosińskiego pod numerem 46. Zientarski dzierżawił także studio fotograficzne we Włocławku w kamienicy przy ul. Brzeskiej 13 (dawniej atelier fotograficzne Dowmonta). Zakład ten był czynny w dni powszednie w godzinach 9-19, w niedzielę i święta od godziny 10 do 18. Według reklamy zamieszczonej na łamach Kalendarza Kujawskiego z 1914 roku, wykonywał wszelkie obstarunki fotograficzne tak na miejscu jak i poza obrębem zakładu.¹⁶ Prócz reklam w postaci notek prasowych Zientarski promował swój zakład przy pomocy szafki fotograficznej, służącej prezentowaniu publiczności powstałych w studio zdjęć. Mieściła się ona na frontowym parkanie posesji Lewensteina przy ul. Warszawskiej (nr hip. 280), za co Zientarski wnosił do kasy miejskiej

corocznie 10 rubli jednorazowo w styczniu każdego roku z góry.¹⁷ Uprzednio w miejscu tym wystawkę fotograficzną prezentował fotograf Adam Osiecki (1873-1915).

Mieczysław Zientarski wstąpił w związek małżeński wkraczając już w jesień swego życia. 30 lipca 1922 roku 49-letni wówczas fotograf ożenił się z Anastazją Wojciechowicz, córką Aleksandra Laskowskiego, rybaka, i Emilii z Cieśnikowskich. Obrzęd religijny został dopełniony przez ks. Franciszka Gawara, wikariusza parafii płockiej, w kościele parafialnym pw. św. Bartłomieja, w obecności świadków: profesora muzyki Stanisława Tomasza Grabowskiego i organisty Ignacego Pukasa.¹⁸ Mieczysław był drugim mężem Anastazji. Urodziła się ona 5 marca 1885 w Płocku.¹⁹ W 1907 roku wyszła za mąż za Włodzimierza Wojciechowicza, zawodowego zecera, syna Andrzeja i Anny z domu Fahl, z którym miała córki Halinę (ur. 24 IV 1909) i Zofię Barbarę (ur. 4 XII 1914) oraz trójkę przedwcześnie zmarłych dzieci: syna Wacława Henryka (1911-1911) oraz bliźnięta Tadeusza Czesława i Anielę Aleksandrę (1908-1908).²⁰ Włodzimierz Wojciechowicz zmarł w 1915 roku, mając zaledwie 29 lat.²¹ Anastazja Zientarska zmarła 19 marca 1970 roku. Została pochowana w Płocku na starym cmentarzu rzymskokatolickim.

Z powodu stagnacji w interesach Mieczysław Zientarski został zmuszony z dniem 1 stycznia 1924 roku wynająć lokal przy ul. Kościuszki 7, w którym mieściło się jego studio fotograficzne, Bolesławowi Markowskiemu, reprezentującemu Związek Polskich Stronnictw Ludowych Wyzwolenie i Jedność Ludowa.²² Mimo to pozostawił szyldy reklamujące studio, argumentując swoją decyzję następującymi słowami: *nie chcę zrywać zupełnie kontaktu pomiędzy publicznością a zakładem do czasu przeżycia stagnacji przyczyna tkwi w tym że żonie i dzieciom chciałbym pozostawić takowy choć osłabiony, lecz nietchnięty.*²³ Atelier fotograficzne pod tym adresem funkcjonowało znów w 1927 roku.²⁴

4. Julian Gościcki.

5.

Odciski pieczętnie w tuszu zakładu fotograficznego Mieczysława Zientarskiego.

6.

7.

8. Portret płocczanki w stroju secesyjnym.

9. Czerwińsk nad Wisłą: kościół, klasztor i posąg Chrystusa dźwigającego krzyż przy dzwonnicy kościelnej.

Darmowa wersja cyfrowa Naszych Korzeni

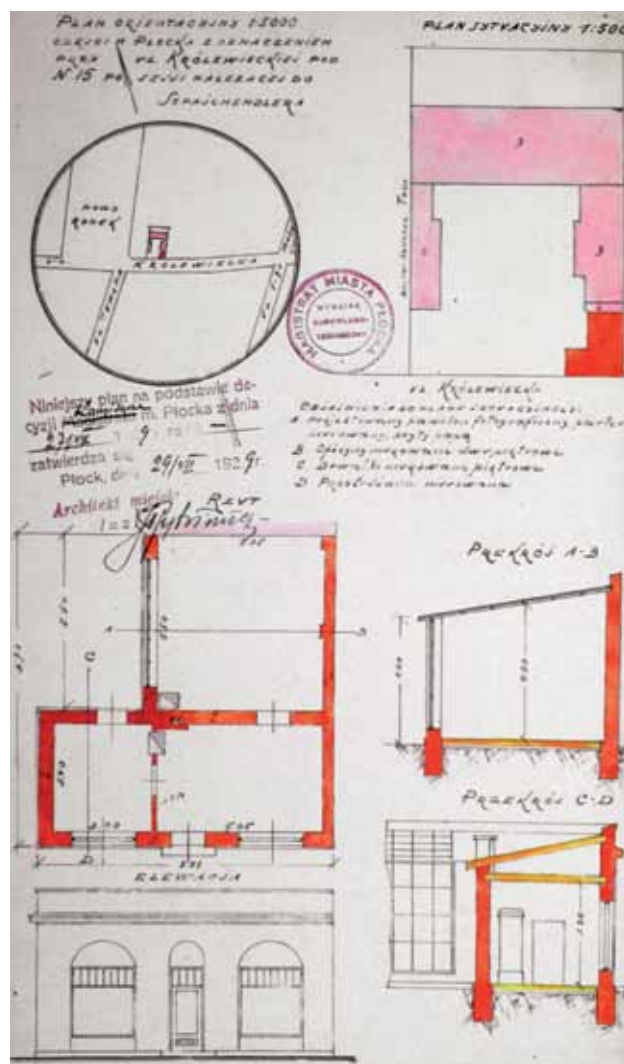
fot. M. Zientarski

10. PROJEKT PAWILONU FOTOGRAFICZNEGO MIECZYŚŁAWA ZIENTARSKIEGO PRZY UL. KRÓLEWIECKIEJ 15 (ZE ZBIORÓW ARCHIWUM PAŃSTWOWEGO W PŁOCKU)

20 czerwca 1929 roku Mieczysław Zientarski zwrócił się z prośbą do Wydziału Budowlano-Technicznego Magistratu miasta Płocka o pozwolenie na budowę nowego pawilonu fotograficznego na terenie posesji przy ul. Królewieckiej 15, której właścicielami byli Michał Pejsach oraz Łąja Brucha Szpajshendler. 29 lipca tego roku przedstawiony plan został zatwierdzony na podstawie decyzji komisarza miasta Płocka z dnia 27 bm.²⁵ Projektowany budynek (ryc. 10) przylegał bezpośrednio do ściany murowanej przybudówki, sąsiadującej z dwupiętrowymi murowanymi oficynami. Według rysunków architektonicznych pawilon był jednokondygnacyjnym murowanym z cegły budynkiem, krytym papą, o powierzchni 68,8 m². Składały się nań trzy pomieszczenia użytkowe o wymiarach: 9,9 m², 16,5 m² (poczekalnia) i 26,5 m² (altana), co łącznie daje 52,9 m² powierzchni użytkowej. Wejście do zakładu fotograficznego mieściło się od strony ulicy. Prowadziło ono bezpośrednio do poczekalni, na wprost której znajdowała się altana fotograficzna. Projekt przewidywał, że jedna z jej ścian i dach (jednospadowy) miały zostać wykonane ze szkła celem należytego oświetlenia wnętrza. Z lewej strony poczekalni znajdowało się pomieszczenie, które prawdopodobnie miało służyć jako ciemnia fotograficzna.

Ostatnie informacje na temat Mieczysława Zientarskiego i jego zakładu fotograficznego pochodzą z końca lat 20. XX wieku. Na podstawie akt Wydziału Podatkowego w zespole Akta miasta Płocka można przypuszczać, że przestał on funkcjonować na początku lat 30. Data i miejsce śmierci Zientarskiego pozostają nieznane.²⁶ Murowany budynek w posesji Szpajshendlerów, z pierwotnym przeznaczeniem na studio fotograficzne, został wykupiony w 1933 roku przez Lejba i Dwojrę Szwarzbardów.²⁷

Zachowane fotografie Mieczysława Zientarskiego znajdują się między innymi w zbiorach Muzeum Mazowieckiego w Płocku i Towarzystwa Naukowego Płockiego. Dominuje wśród nich portretowa fotografia studyjna w formacie *carte de visite* i *cabinet portrait*. Fotografie tego typu naklejano na kartoniki, które pełniły nie tylko funkcję ochronną, lecz także informacyjną i reklamową. Prace wykonywane w zakładzie Mieczysława Zientarskiego, zarówno w okresie jego funkcjonowania przy Kolegialnej 12, jak i Dominikańskiej 1, były naklejane na tekturki pochodzące z warszawskiego zakładu litograficznego pod firmą „Skład Przyborów Fotograficznych” Markusa Ellenbanda, mieszczącego się przy ul. Senatorskiej 32. Markus Ellenband wykonywał kartoniki z litografiami m.in. dla warszawskiego zakładu Orion, atelier fotograficznych Stanisława Karpińskiego oraz braci Wacława i Bronisława Wesołowskich w Łowiczu, Bronisława Altmanna w Sosnowicach czy Adama Kaszubskiego we Włocławku. W Płocku z usług Markusa Ellenbanda korzystali również Franciszek Pawłowski, Magdalena Humięcka, Wacław Janowski (1863-1917) i Apoloniusz Grzywiński (1876-1922).

Z okresu funkcjonowania zakładu Zientarskiego przy ul. Kolegialnej 12 pochodzą fotografie, na odwrociach których reklamowa winieta głosiła: *FOTOGRAFJA / ARTYSTYCZNA / M. Zientarski i S-ka / Plock / ul. Kolegialna No 12 / Na żądanie można mieć odbicia. / Niepogoda nie robi różnicy w zdjęciach* (ryc. 2). W zbiorach Muzeum Mazowieckiego w Płocku tę grupę fotografii reprezentuje siedem portretów bliżej niezidentyfikowanych osób o zróżnicowanym wieku i płci.²⁸ Z kolei w zbiorach TNP zachowała się fotografia formatu gabinetowego z tego okresu, przedstawiająca zasłużoną działaczkę towarzystwa – Marię Macieszynę (1869-1953).²⁹ Zasadniczo najwięcej fotografii, formatu gabinetowego, wizytowego i pocztówkowych, pochodzi z okresu działalności Zientarskiego przypadającej na okres funkcjonowania zakładu przy ul. Dominikańskiej 1 (ryc. 8). Są to przede wszystkim portrety członków rodzin: Boetzlów, Gruberskich i Jelistratowów (fotografie w zbiorach MMP), a także portrety Marii Macieszyny i dr. Aleksandra Macieszki, Elżbiety Ehrlich czy pułkownika żandarmerii Kariakina (zbiory TNP).³⁰ Zientarski wykonywał także zdjęcia plenerowe. Jest on autorem dwóch fotografii na pocztówkach przedstawiających wnętrze kościoła w Czerwińsku nad Wisłą (widok na nawę główną i ołtarz) oraz widoku na ten kościół, klasztor oraz stojący przy dzwonnicy kościelnej posąg Chrystusa dźwigającego krzyż³¹ (ryc. 9). Część litografowanych kartonów firmowych z tego okresu zawierała na-

stępującą informację: *FOTOGRAFIA / i SZKOŁA RETUSZERYI / M. Zientarski / w Płocku / ul. Dominikańska / vis-a-vis Placu Florjańskiego* (ryc. 3); inny przykład: *ZAKŁAD / FOTOGRAFICZNY / M. Zientarski / PŁOCK / ul. Dominikańska / vis-a-vis Pl. Florjańskiego*. Z kolei na stronach adresowych fotografii pocztówkowych widnieją fioletowe odciski tuszowe pieczęci pismowej o treści *M. Zientarski/ Płock* (ryc. 5). W zakładzie fotograficznym przy ul. Warszawskiej 7 (Kościuszki 7) powstała kopia fotografii (ryc. 4) przedstawiającej właściciela dóbr Lelice (gm. Bielsk) i zarazem uczestnika Powstania Styczniowego Juliana Gościckiego (1839-1912) (na odwrocie trzy odciski pieczęci pismowych we fioletowym tuszu, dwie z nich z napisami: „M. ZIENTARSKI / PŁOCK” – ryc. 7 i – „PŁOCKA SZKOŁA RETUSZERJI” – ryc. 6), plenerowa fotografia na pocztówce przedstawiająca uczniów Szkoły Rolniczej Męskiej w Niegłosach datowana na 1927 rok, tableau członków Straży Ogniowej w Płocku oraz wielkoformatowa fotografia przedstawiająca siostry Marię i Halinę Kopulskie, wykonana, według adnotacji na odwrocie, w kwietniu 1929 roku. Fotografie te znajdują się w zbiorach Muzeum Mazowieckiego w Płocku.³² Z kolei w zbiorach Towarzy-

stwa Naukowego Płockiego znajduje się fotografia z okresu funkcjonowania zakładu Zientarskiego przy ul. Kościuszki 7, przedstawiająca grono nauczycielskie Gimnazjum im. Władysława Jagiełły w Płocku, datowana na czerwiec 1928 roku.³³

Mieczysław Zientarski zajmował się także, rozwijającą się od początku XX wieku, fotografią dziennikarską, która była *sztuką samodzielną, wymagającą oprócz umiejętności fotografowania, przedewszystkiem: nerwu dziennikarskiego, wrażliwości na aktualności, umiejętności chwytania w lot tego, co za chwilę zniknie na wieki, szybkiej orientacji, decyzji, spostrzegawczości, obycia się ze wszelkimi obchodami i uroczyściami, znajomości ludzi, stosunków, obyczajów i zwyczajów, tradycji, osób odgrywających obecnie, lub nawet mogących w przyszłości odegrać ważną rolę społeczną, doskonałej pamięci, gładkości w obejściu...*³⁴ Był on autorem m.in. fotografii przedstawiającej pracowników Piekarni Robotniczej w Płocku, wykonanej na przełomie 1915 i 1916 roku, umieszczonej na łamach Jednodniówki Noworocznej, czy fotografii przedstawiającej pomordowanych w 1920 roku przez bolszewików w szpitalu wojskowym w Płocku („Mazowsze Płockie i Kujawy” z 1926 roku).³⁵

Mieczysław Zientarski – ciekawostki

- Mieczysław Zientarski był krewnym znanego muzyka i kompozytora Romualda Zientarskiego (1829-1874).³⁶
- Według informacji zawartych w Aktach Milicji Obywatelskiej miasta Płocka (listy lokatorów płockich domów) z roku 1915, Mieczysław Zientarski miał *prawą rękę suchą*.³⁷ Prawdopodobnie chodzi tu o zgorzel (martwicę) suchą ręki, która przypuszczalnie doprowadziła do jej amputacji. Aleksander Maciesza wspomina bowiem, iż Zientarski miał tylko jedną rękę.³⁸
- W 1916 roku Mieczysław Zientarski był rzecznikiem utworzenia kinematografu w Płocku celem ochrony interesów właścicieli zakładów fotograficznych.³⁹ Kinematograf ów istniał na placu przylegającym do posesji przy ul. Warszawskiej 7.

1. Archiwum Diecezjalne w Płocku, Akta stanu cywilnego (dalej: ASC) parafii rzymskokatolickiej Pułtusk, 1873, nr aktu urodzenia 11.
2. Archiwum Diecezjalne w Płocku, ASC parafii rzymskokatolickiej Pułtusk, 1837, nr aktu urodzenia 270.
3. Archiwum Diecezjalne w Płocku, ASC parafii rzymskokatolickiej Pułtusk, 1873, nr aktu urodzenia 11.
4. Archiwum Diecezjalne w Płocku, ASC parafii rzymskokatolickiej Pułtusk, 1871, nr aktu urodzenia 98.
5. Archiwum Państwowe w Płocku (dalej: APP), ASC parafii rzymskokatolickiej Płock, 1878, nr aktu zgonu 290.
6. APP, Akta miasta Płocka (dalej: AMP), sygn. 28406.
7. APP, ASC parafii rzymskokatolickiej Płock, 1874, nr aktu urodzenia 233; 1876, nr aktu urodzenia 121; 1878, nr aktu urodzenia 182.
8. APP, ASC parafii rzymskokatolickiej Płock, 1898, nr aktu zawarcia małżeństwa 12; 1903, nr aktu zawarcia małżeństwa 35.
9. „Kalendarz. Informator Płocki na rok 1899”, s. 125.
10. APP, AMP, sygn. 13650, k. 1.
11. „Głos Płocki” 1908, nr 1, s. 4.
12. APP, AMP, sygn. 14662, k. 11.
13. „Mazur” 1911, nr 28, s. 435; lokal na wspomniany salon fryzjerski pod firmą „Mieczysław” został wydzierżawiony w roku 1915. Informacje na ten temat [w:] „Kurier Płocki” 1915, nr 7, s. 2; nr 50, s. 4.
14. „Głos Płocki” 1911, nr 57, s. 2.
15. „Kurier Płocki” 1918, nr 171, s. 4.
16. „Kalendarz Kujawski” 1914, s. 26.
17. APP, AMP, sygn. 14771, k. 10.
18. Urząd Stanu Cywilnego w Płocku (dalej: USC), ASC parafii rzymskokatolickiej Płock, 1922, nr aktu zawarcia małżeństwa 68.
19. APP, ASC parafii rzymskokatolickiej Płock, 1885, nr aktu urodzenia 100.
20. APP, AMP, sygn. 28406; ASC parafii rzymskokatolickiej Płock, 1908, nr aktu urodzenia 27 i 28, nr aktu zgonu 46 i 130; 1910, nr aktu urodzenia 310; 1911, nr aktu urodzenia 132, nr aktu zgonu 301.
21. USC, ASC parafii rzymskokatolickiej Płock, 1915, nr aktu zgonu 210.
22. APP, AMP, sygn. 23689, k. 1 i 1 verso.
23. APP, AMP, sygn. 23689, k. 1.
24. APP, Sąd Okręgowy w Płocku, sygn. 383, k. 7.
25. APP, AMP, sygn. 24972, k. 94 verso.
26. Na podstawie kwerendy archiwalnej w Urzędzie Stanu Cywilnego w Płocku i Kancelarii Parafii Rzymskokatolickiej św. Bartłomieja.
27. APP, Hipoteka Płocka, sygn. 4/88.
28. Numery w Księgach Inwentarzowych Muzeum Mazowieckiego w Płocku: MMP/S/22726, MMP/S/8694, MMP/S/8695, MMP/S/8696, MMP/S/8705, MMP/S/8707, MMP/KWM/8965.
29. Dział Zbiorów Specjalnych Biblioteki Towarzystwa Naukowego Płockiego (dalej: TNP), sygn. 394.
30. Numery w Księgach Inwentarzowych Muzeum Mazowieckiego w Płocku: MMP/S/8498/21, MMP/S/8498/5, MMP/S/8498/2, MMP/S/14446, MMP/S/22271, MMP/S/22354, MMP/S/22355, MMP/S/22278, MMP/S/10235, MMP/S/10236; TNP, sygn. 472, 863, 392, 470.
31. Numery w Księgach Inwentarzowych Muzeum Mazowieckiego w Płocku: MMP/S/22179, MMP/S/22346.
32. Numery w Księgach Inwentarzowych Muzeum Mazowieckiego w Płocku: MMP/S/506/35, MMP/S/23700, MMP/S/8422, MMP/S/18755.
33. TNP, sygn. 393.
34. *Zaranie fotografii dziennikarskiej w Polsce*, Warszawa 1925, s. 5-6.
35. Jednodniówka Noworoczna 1916, s. 11; „Mazowsze Płockie i Kujawy” 1926, nr 4, s. 56.
36. TNP, A. Maciesza, *Zakłady fotograficzne w Płocku – materiały*, sygn. 325, k. 18; na temat Romualda Zientarskiego: S. Orgelbrand, *Encyklopedia powszechna*, Warszawa 1859, s. 612; „Noworocznik (Kalendarz) Ilustrowany na rok 1866 i 1867”, Warszawa 1867, s. 341-343.
37. TNP, sygn. 1289, k. 81.
38. TNP, A. Maciesza, dz. cyt., k. 18.
39. „Kurier Płocki” 1916, nr 11, s. 4.